Algoritmalara Giriş

6.046J/18.401J

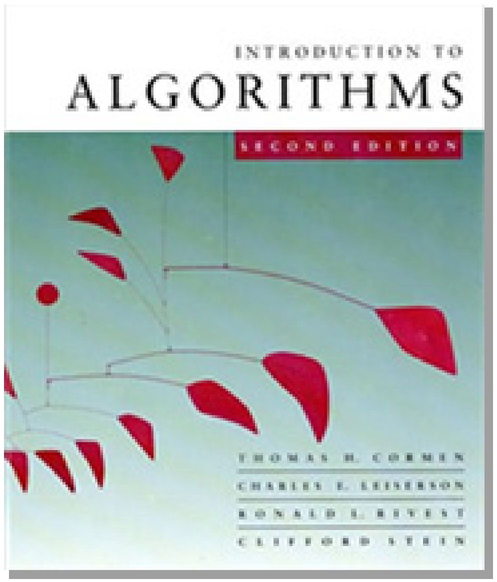

DERS 6

Sıra İstatistikleri

- Rastgele böl ve fethet
- Beklenen sürenin çözümlemesi
- En kötü durum doğrusal-süre sıra istatistikleri
- Çözümleme

Prof. Erik Demaine

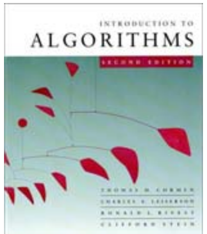

Sıra istatistikleri

n elemanın i'ninci küçük değerini seçin (i ***ranklē*** eleman).

- $i = 1$: ***minimum***; (en az)
- $i = n$: ***maximum***; (en çok)
- $i = \lfloor (n+1)/2 \rfloor$ veya $\lceil (n+1)/2 \rceil$: ***median***. (ortanca)

Saf algoritma: i'ninci elemanı sırala ve dizinle.

En kötü koşma süresi $= \Theta(n \lg n) + \Theta(1)$
$= \Theta(n \lg n)$,

birleştirme veya yığin sıralaması kullan (*çabuk sıralamayı değil*).

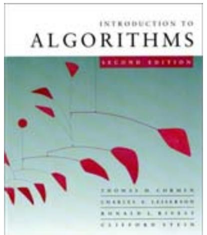

Rastgele böl-ve-fethet algoritması

RAND-SELECT(A, p, q, i) ▷ $A[p\,.\,q]$'nın ***i***'ninci en küçüğü

if $p = q$ **then return** $A[p]$

$r \leftarrow$ RAND-PARTITION(A, p, q) (Rastgele bölüntü)

$k \leftarrow r - p + 1$ ▷ $k = \mathrm{rank}(A[r])$ (rütbeli)

if $i = k$ **then return** $A[r]$

if $i < k$

then return RAND-SELECT$(A, p, r - 1, i)$

else return RAND-SELECT$(A, r + 1, q, i - k)$

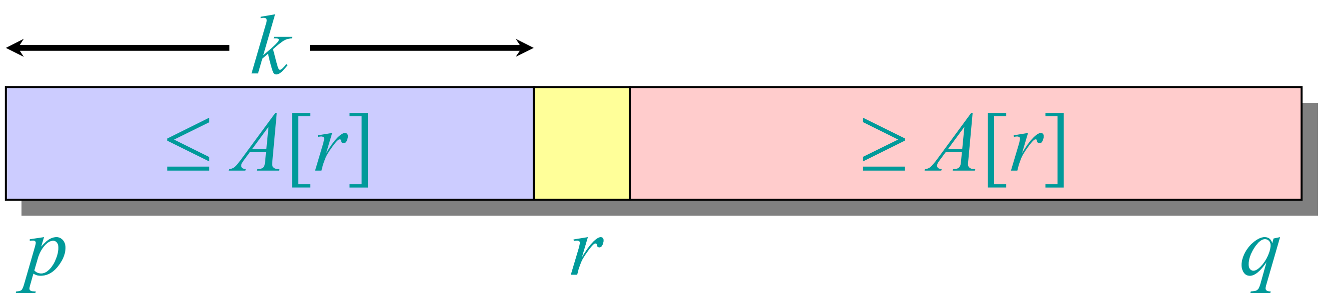

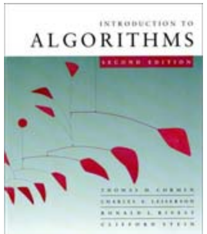

Örnek

$i = 7$' nci en küçük olarak seçin:

6	10	13	5	8	3	2	11

$i = 7$

pivot ***(esas eleman)***

Partition (Bölüntü):

2	5	3	6	8	13	10	11

$k = 4$

$7 - 4 = 3$ 'üncü küçüğü özyinelemeyle seçin.

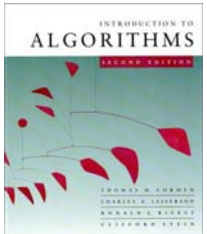

Çözümlemede sezgi (öngörü)

(Bugünkü çözümlemelerin hepsinde tüm elemanların farklı olduğu varsayılıyor.)

Şanslı durum:

$$T(n) = T(9n/10) + \Theta(n) \qquad n^{\log_{10/9} 1} = n^0 = 1$$

$$= \Theta(n) \qquad \text{DURUM 3}$$

Şanssız durum:

$$T(n) = T(n-1) + \Theta(n) \qquad \text{aritmetik seri}$$

$$= \Theta(n^2)$$

Sıralamadan daha kötü!

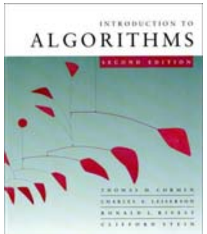

Beklenen süre çözümlemesi

Çözümleme rastgele çabuk sıralamanın benzeri ama bazı farkları var.

$T(n)$ = Rastgele-seçim koşma süresinin rastgele değişkeni olsun (n boyutlu bir girişte), ve rastgele sayılar birbirinden bağımsız olsun.

$k = 0, 1, \ldots, n-1$ için ***göstergesel rastgele değişkeni*** tanımlayın.

$$X_k = \begin{cases} 1 & \text{eğer BÖLÜNTÜ } k : n-k-1 \text{ bölmeli ise,} \\ 0 & \text{diğer durumlarda.} \end{cases}$$

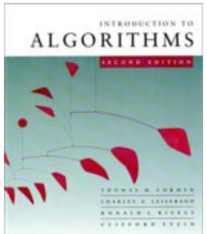

Çözümleme (devam)

Bir üst sınır elde etmek için, i' ninci elemanın her zaman bölüntünün büyük bölgesinde olduğunu varsayın:

$$T(n) = \begin{cases} T(\max\{0, n-1\}) + \Theta(n), & 0 : n-1 \text{ bölünmesi,} \\ T(\max\{1, n-2\}) + \Theta(n), & 1 : n-2 \text{ bölünmesi,} \\ \quad\vdots & \\ T(\max\{n-1, 0\}) + \Theta(n)\ , & n-1 : 0 \text{ bölünmesi,} \end{cases}$$

$$= \sum_{k=0}^{n-1} X_k \big(T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)\big).$$

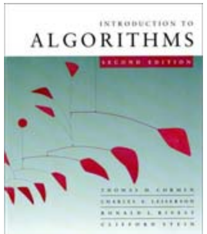

Beklenenin hesaplanması

$$E[T(n)] = E\left[\sum_{k=0}^{n-1} X_k \big(T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)\big)\right]$$

Her iki taraftaki beklenenleri bulun.

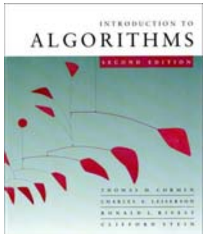

Beklenenin hesaplanması

$$E[T(n)] = E\left[\sum_{k=0}^{n-1} X_k\big(T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)\big)\right]$$

$$= \sum_{k=0}^{n-1} E\big[X_k\big(T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)\big)\big]$$

Beklenenin doğrusallığı.

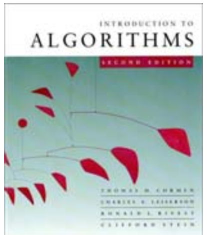

Beklenenin hesaplanması

$$E[T(n)] = E\left[\sum_{k=0}^{n-1} X_k\big(T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)\big)\right]$$

$$= \sum_{k=0}^{n-1} E\left[X_k\big(T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)\big)\right]$$

$$= \sum_{k=0}^{n-1} E[X_k] \cdot E[T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)]$$

X_k' nın diğer rastgele seçimlerden bağımsızlığı.

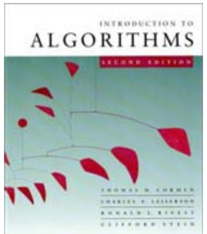

Beklenenin hesaplanması

$$
\begin{aligned}
E[T(n)] &= E\left[\sum_{k=0}^{n-1} X_k \big(T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)\big)\right] \\
&= \sum_{k=0}^{n-1} E\big[X_k \big(T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)\big)\big] \\
&= \sum_{k=0}^{n-1} E[X_k] \cdot E[T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)] \\
&= \frac{1}{n}\sum_{k=0}^{n-1} E[T(\max\{k, n-k-1\})] + \frac{1}{n}\sum_{k=0}^{n-1} \Theta(n)
\end{aligned}
$$

Beklenenin doğrusallığı; $E[X_k] = 1/n$.

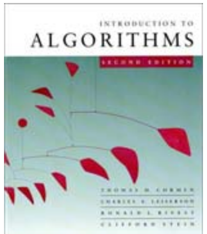

Beklenenin hesaplanması

$$E[T(n)] = E\left[\sum_{k=0}^{n-1} X_k \big(T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)\big)\right]$$

$$= \sum_{k=0}^{n-1} E\big[X_k \big(T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)\big)\big]$$

$$= \sum_{k=0}^{n-1} E[X_k] \cdot E[T(\max\{k, n-k-1\}) + \Theta(n)]$$

$$= \frac{1}{n}\sum_{k=0}^{n-1} E[T(\max\{k, n-k-1\})] + \frac{1}{n}\sum_{k=0}^{n-1}\Theta(n)$$

$$\le \frac{2}{n}\sum_{k=\lfloor n/2 \rfloor}^{n-1} E[T(k)] + \Theta(n)$$

Üstteki terimler iki kez görünüyor.

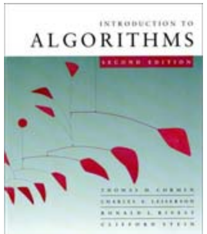

Karmaşık yineleme

(Ama çabuk sıralamanınki kadar karmaşık değil.)

$$E[T(n)] = \frac{2}{n} \sum_{k=\lfloor n/2 \rfloor}^{n-1} E[T(k)] + \Theta(n)$$

Kanıtla: $E[T(n)] \le cn$ sabiti için $c > 0$.

- c sabiti öyle büyük seçilebilir ki, $E[T(n)] \le cn$ tüm taban durumlarında geçerli olur.

Veri: $$\sum_{k=\lfloor n/2 \rfloor}^{n-1} k \le \frac{3}{8} n^2$$ (alıştırma).

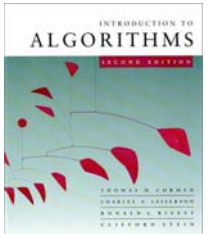

Yerine koyma metodu

$$E[T(n)] \le \frac{2}{n} \sum_{k=\lfloor n/2 \rfloor}^{n-1} ck + \Theta(n)$$

Tümevarım hipotezini yerleştirin.

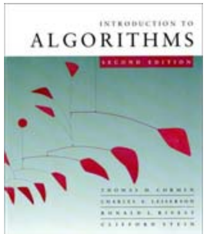

Yerine koyma metodu

$$E[T(n)] \leq \frac{2}{n} \sum_{k=\lfloor n/2 \rfloor}^{n-1} ck + \Theta(n)$$

$$\leq \frac{2c}{n}\left(\frac{3}{8}n^2\right) + \Theta(n)$$

Veriyi kullanın.

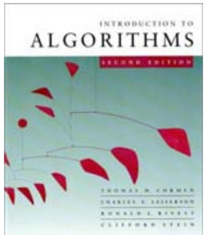

Yerine koyma metodu

$$E[T(n)] \leq \frac{2}{n} \sum_{k=\lfloor n/2 \rfloor}^{n-1} ck + \Theta(n)$$

$$\leq \frac{2c}{n}\left(\frac{3}{8}n^2\right) + \Theta(n)$$

$$= cn - \left(\frac{cn}{4} - \Theta(n)\right)$$

istenen – kalan şeklinde gösterin.

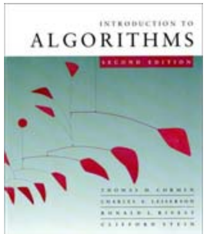

Yerine koyma metodu

$$
\begin{aligned}
E[T(n)] &\leq \frac{2}{n} \sum_{k=\lfloor n/2 \rfloor}^{n-1} ck + \Theta(n) \\
&\leq \frac{2c}{n}\left(\frac{3}{8}n^2\right) + \Theta(n) \\
&= cn - \left(\frac{cn}{4} - \Theta(n)\right) \\
&\leq cn\,,
\end{aligned}
$$

c yeterince büyük seçilirse
$cn/4$, $\Theta(n)$' nin üstünde olur.

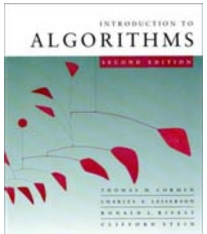

Rastgele sıra istatistik seçiminin özeti

- Hızlı çalışır: doğrusal beklenen süre.
- Pratikte mükemmel bir algoritma.
- Ama, en kötü durumu ***çok*** kötü: $\Theta(n^2)$.

Q. En kötü durumda doğrusal zamanda çalışan bir algoritma var mıdır?

A. Evet, Blum, Floyd, Pratt, Rivest ve Tarjan [1973] sayesinde vardır.

FİKİR: İyi bir pivotu yinelemeyle üretmek.

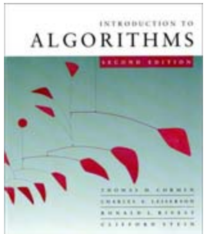

En kötü durum doğrusal-zaman sıra istatistikleri

SEÇ (i, n)

1. n elemanı 5' li gruplara bölün. Her 5' li grubun ortancasını ezbere bulun.
2. $\lfloor n/5 \rfloor$ gruplarının ortancası olacak x' i yinelemeli SEÇME ile pivot olarak belirleyin.
3. Pivot x etrafında bölüntü yapın. $k = \text{rank}(x)$.

   if $i = k$ **then return** x **(eğer / öyleyse çıkar)**

   elseif $i < k$ **(diğer durumlarda)**

   then i' ninci en küçük elemanı alt bölgede yinelemeyle SEÇİN.

   else $(i–k)$' nıncı en küçük elemanı üst bölgede yinelemeyle SEÇİN.

RASTGELE-SEÇİMİN aynısı

Pivot seçimi

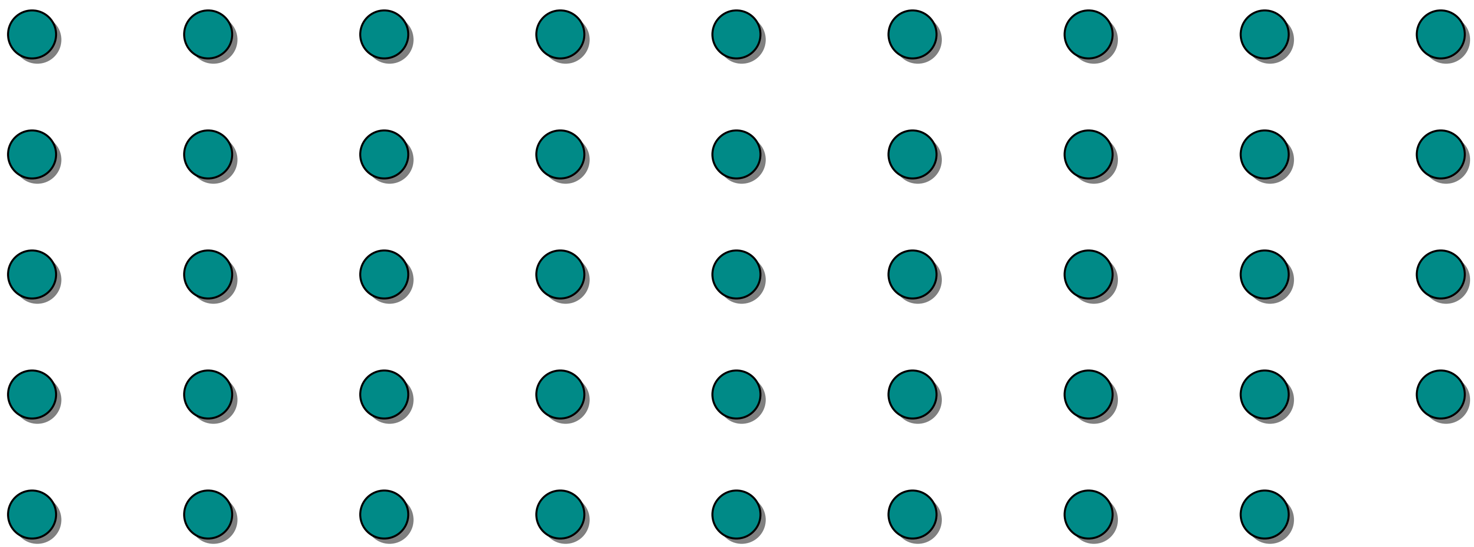

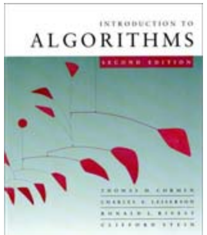

Pivot seçimi

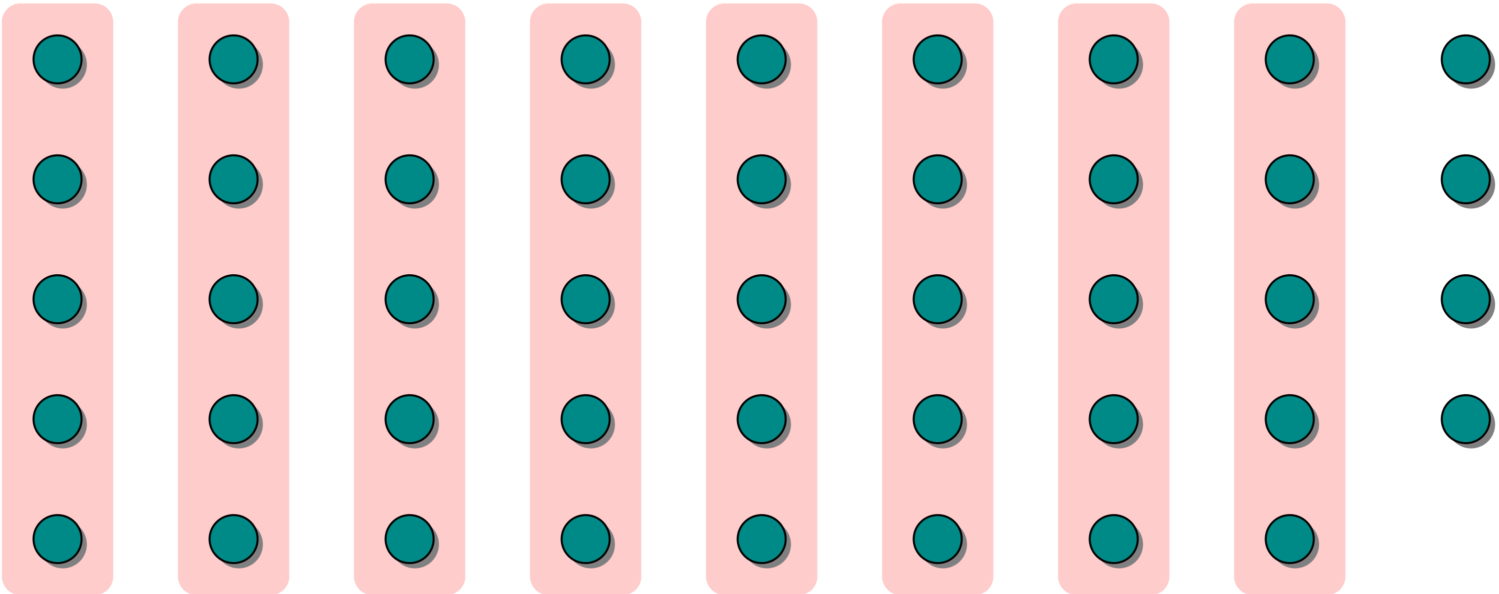

1. n elemanı 5' li gruplara bölün.

Pivot seçimi

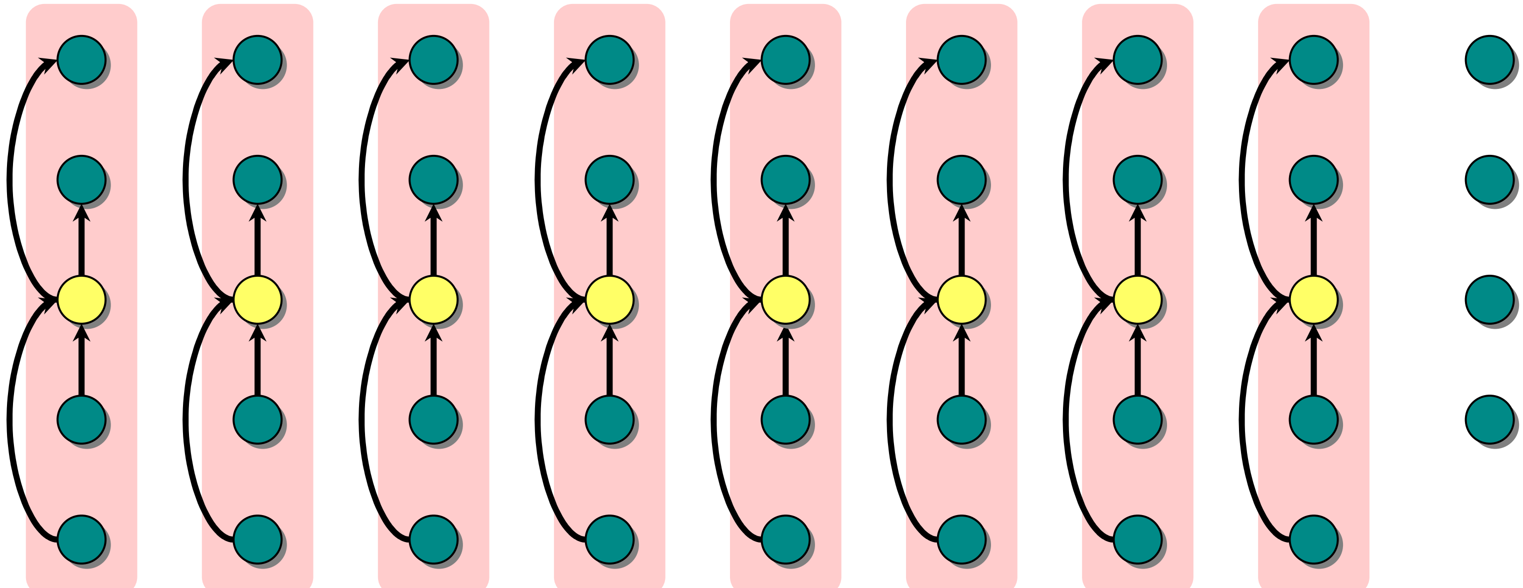

1. *n* elemanlarını 5' li gruplara bölün. 5-elemanlı grupların ortancasını ezbere bulun.

daha az

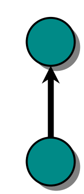

daha fazla

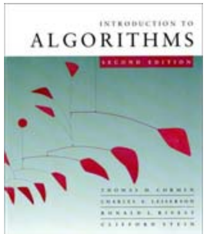

Pivot seçimi

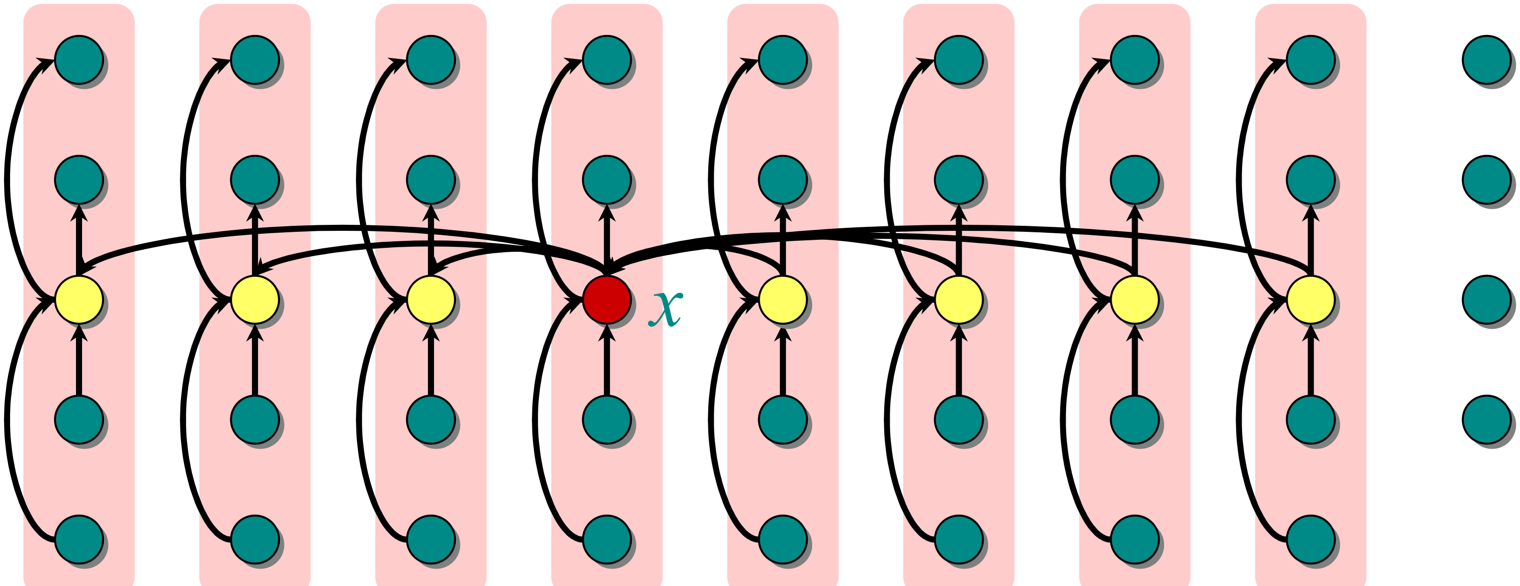

1. n elemanlarını 5' li gruplara bölün. 5 elemanlı grupların ortancalarını ezbere bulun.
2. $\lfloor n/5 \rfloor$ gruplarının ortancası olacak $\boldsymbol{x}$' i, yinelemeli SEÇME ile pivot olarak belirleyin.

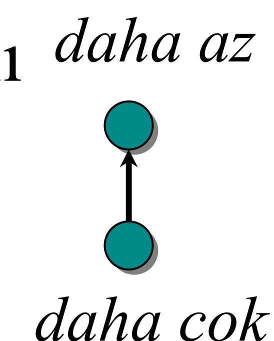

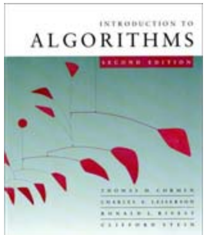

Çözümleme

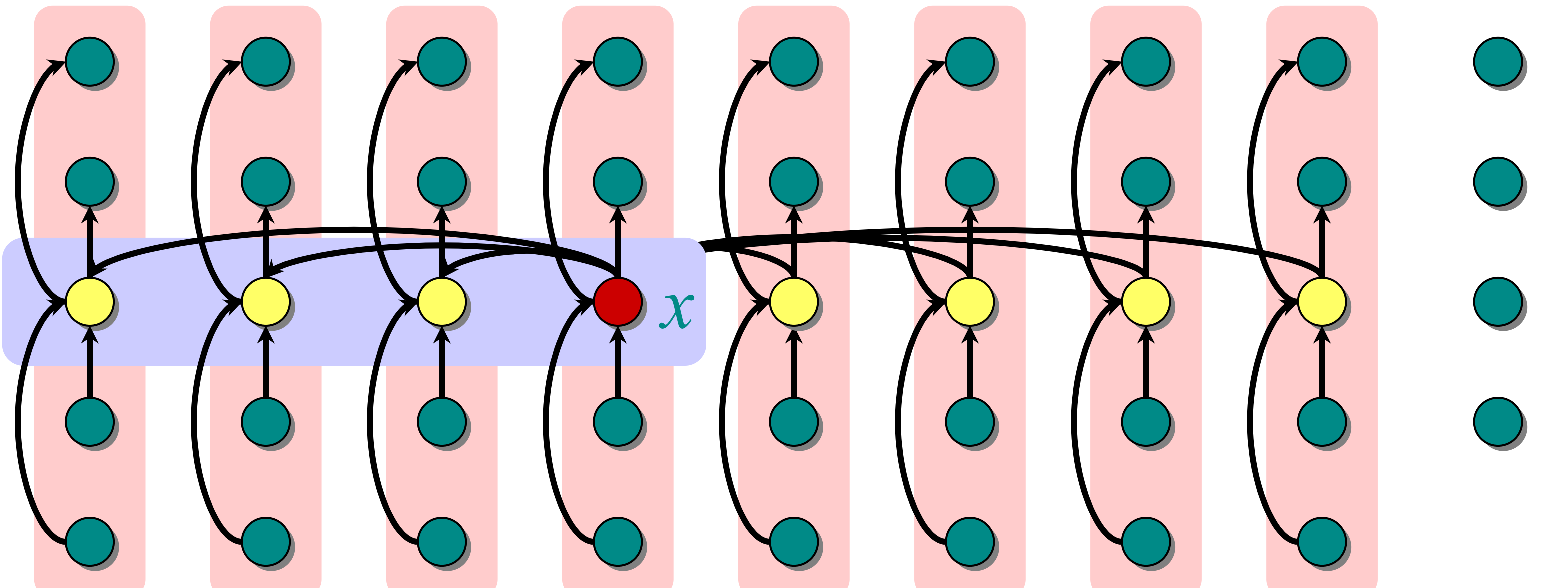

Grup ortancalarının en az yarısı $\leq x$, bu da en az $\lfloor \lfloor n/5 \rfloor /2 \rfloor = \lfloor n/10 \rfloor$ grup ortancası eder.

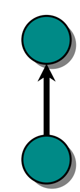

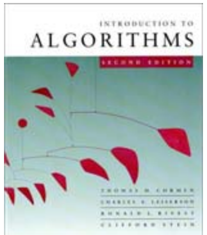

Çözümleme (Tüm elemanları farklı varsay.)

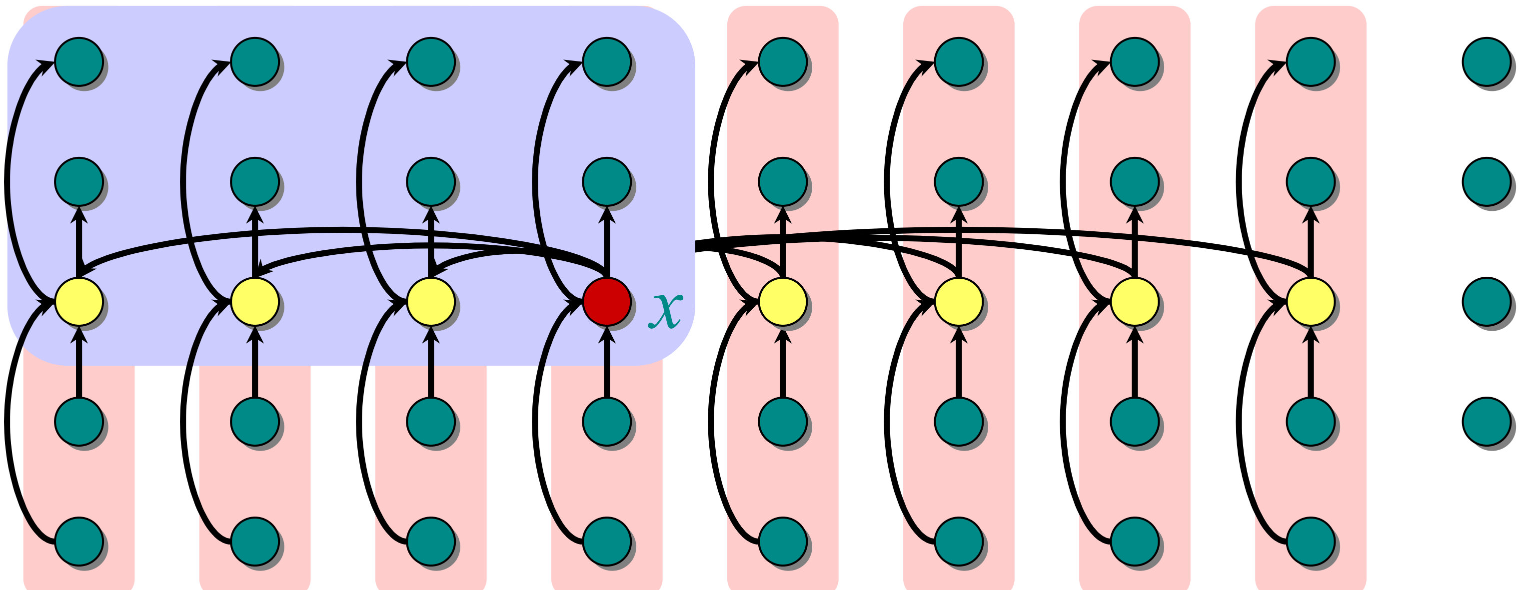

Grup ortancalarının en az yarısı $\leq x$, bu da en az $\lfloor \lfloor n/5 \rfloor /2 \rfloor = \lfloor n/10 \rfloor$ grup ortancası eder.

- Bu nedenle, en az $3\lfloor n/10 \rfloor$ eleman $\leq x$.

daha az

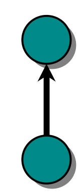

daha çok

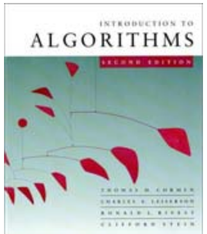

Çözümleme (Tüm elemanları farklı varsay.)

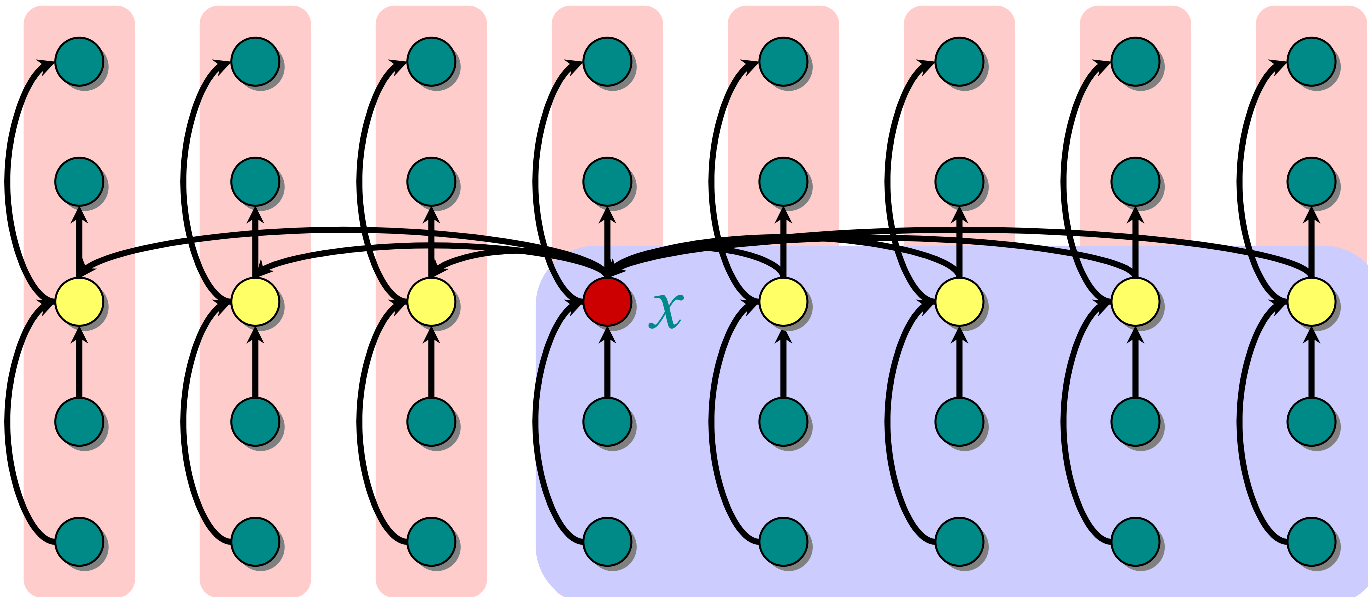

Grup ortancalarının en az yarısı $\leq x$, bu da en az $\lfloor \lfloor n/5 \rfloor /2 \rfloor = \lfloor n/10 \rfloor$ grup ortancası eder.

- Bu nedenle, en az $3\lfloor n/10 \rfloor$ eleman $\leq x$.
- Benzer şekilde, en az $3\lfloor n/10 \rfloor$ eleman $\geq x$.

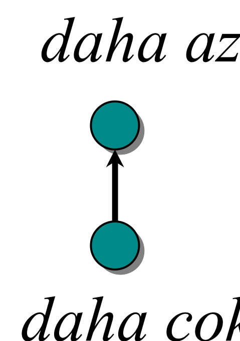

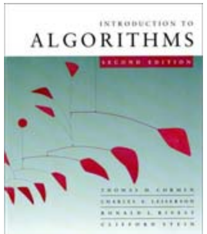

Önemsiz basitleştirme

- $n \geq 50$ için, $3\lfloor n/10 \rfloor \geq n/4$ olur.
- Bu nedenle, $n \geq 50$ için Adım 4'teki SEÇİM özyinelemeli olarak $\leq 3n/4$ eleman kapsamında yapılır.
- Böylece, koşma süresinin yinelemesinde Adım 4'ün en kötü durumda $T(3n/4)$ zamanı alacağı farz edilebilir.
- $n < 50$ için en kötü sürenin $T(n) = \Theta(1)$ olduğunu biliyoruz.

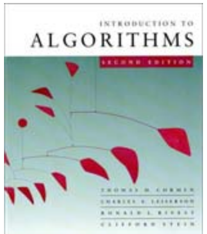

Yinelemeyi geliştirmek

$T(n)$ SELECT (i, n) (SEÇİN)

$\Theta(n)$ { 1. n elemanı 5' li gruplara ayırın. 5-elemanlı grupların ortancasını ezberden bulun.

$(n/5)$ { 2. $\lfloor n/5 \rfloor$ gruplarının ortancası olacak x' i, yinelemeli SEÇME ile pivot olarak belirleyin.

$\Theta(n)$ 3. Pivot x etrafında bölüntü yapın. $k = \text{rank}(x)$ olsun.

$T(3n/4)$ { 4. **if** $i = k$ **then return** x
elseif $i < k$
 then i' ninci en küçük elemanı alt bölgede yinelemeli olarak SEÇİN.
 else $(i–k)$'nıncı en küçük elemanı üst bölgede yinelemeli olarak SEÇİN.

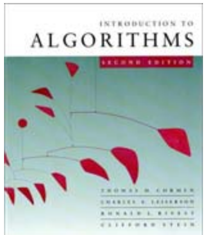

Yinelemeyi çözmek

$$T(n) = T\left(\frac{1}{5}n\right) + T\left(\frac{3}{4}n\right) + \Theta(n)$$

Yerine koyma:

$T(n) \le cn$

$$\begin{aligned} T(n) &\le \frac{1}{5}cn + \frac{3}{4}cn + \Theta(n) \\ &= \frac{19}{20}cn + \Theta(n) \\ &= cn - \left(\frac{1}{20}cn - \Theta(n)\right) \\ &\le cn \quad , \end{aligned}$$

c, hem $\Theta(n)$' i hem de başlangıç koşullarını gözeterek yeterince büyük seçilirse...

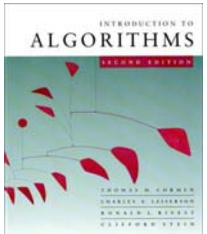

Sonuçlar

- Yinelemenin her düzeyindeki iş sabit bir kesir (19/20) oranında küçüldüğünden, düzeylerdeki iş bir geometrik seri gibidir ve kökteki doğrusal iş ön plana çıkar.
- Pratikte bu algoritma yavaş çalışır, çünkü n' nin önündeki sabit büyüktür.
- Rastgele algoritma çok daha pratiktir.

Alıştırma: *Neden 3' lü gruplara bölmüyoruz?*

